

April 2010

'Groeiwerk is een
verrijking voor Zeeland'

Kennis in uitvoering III

NV Economische Impuls Zeeland en
het Akkoord Zeeuwse Kenniseconomie

'Studenten en
ondernemers
uit de regio leren en
werken samen'

'AZK geïntegreerd
in Impuls'

Kennis in uitvoering is een uitgave van de NV Economische Impuls Zeeland. Deze wordt verspreid in een oplage van 500 stuks aan betrokkenen bij het Akkoord Zeeuwse Kenniseconomie.

Inhoud

Nieuw begin	pagina 3
Voorwoord	
Inleiding	pagina 4
Groeiwerktraject	pagina 6
Opleidingstrajecten op maat	
Vakcollege	pagina 12
Kennis maken met alle aspecten van techniek	
Werkplaats Zuidwest Delta	pagina 16
Ideale combinatie van kennis en kunde	
Nucleair Onderwijs	pagina 18
Enorme potentie voor Zeeland	

Colofon

Eindredactie: Koos de Vos en Arie van der Maas.

Tekst en vormgeving: Pink Communicatie - Geertruidenberg.

Fotografie: Rijk in Beeld - Geertruidenberg (cover, pagina 6 t/m 13 en 18-19), Input Output Fotografie - Hoek (pagina 14 en 15).

Koos de Vos
Directielid, NV Economische
Impuls Zeeland

Voorwoord

Nieuw begin

Deze derde uitgave van Kennis in Uitvoering presenteerden wij tijdens de jaarlijkse Lentemeeting van Impuls. Een prachtige combinatie; de lente en kennis. Zoals de lente elk jaar staat voor een nieuw begin, zo staat kennis dat ook. Het ontwikkelen van kennis geeft nieuwe inzichten, nieuwe contacten en nieuwe kansen. Voor individuen, voor organisaties en voor onze provincie. Kijk maar naar de ontwikkeling van nucleair onderwijs. Studenten kunnen zich binnen dit onderwijs specialiseren in een kansrijk beroep. De betrokken organisaties mogen rekenen op gekwalificeerde medewerkers of verbreden hun onderwijsaanbod. En de Zeeuwse economie vaart er wel bij, door de toeloop van studenten en wellicht zelfs door nieuwe bedrijvigheid. In deze brochure vindt u meer mooie voorbeelden van projecten waarin gewerkt wordt aan nieuwe kennis.

Nieuw is deze lente ook de manier waarop het Akkoord Zeeuwse Kenniseconomie is verankerd binnen Impuls. Een samenwerkingsverband als het AZK, met als doel het creëren van nieuwe impulsen, verdient het immers dat het keer op keer wordt vernieuwd en aangepast aan nieuwe ontwikkelingen. Op pagina 5 leest u er meer over. Hoe mooi nieuw ook is, sommige dingen moet je bij het oude durven laten. De manier waarop in Zeeland wordt samengewerkt aan kennis is iets dat moet blijven. Wij blijven deze en nieuwe manieren graag ondersteunen. Dus mocht u nieuwe ideeën hebben op het gebied van kennis, laat het ons dan weten. Want alles begint met goede initiatieven, dat is niks nieuws!

Inleiding

Sinds 2005 bestaat het Akkoord Zeeuwse Kenniseconomie (AZK). Daarin verbinden overheden, onderwijsinstellingen en ondernemingen (de drie O's) zich tot het gezamenlijk realiseren van de volgende doelen:

- de verhoging van de kwalificaties van Zeeuwse studenten en de Zeeuwse beroepsbevolking,
- de verbetering van de kennisuitwisseling tussen ondernemers, overheid en onderwijs,
- de versterking van de innovatiekracht van het Zeeuwse bedrijfsleven.

De realisatie van deze doelstellingen moest leiden tot nieuwe impulsen voor de Zeeuwse economie. Afgesproken werd dat een op te richten Instituut Zeeuwse Kenniseconomie de regie zou voeren over projecten die binnen het AZK vielen. Tijdens de ontwikkelingsfase van dat instituut werd ook gewerkt aan de oprichting van het ontwikkelingsbedrijf NV Economische Impuls Zeeland. Daarop volgde de logische stap om geen separaat instituut op te richten, maar de verantwoordelijkheid voor het AZK neer te leggen bij Impuls. Inmiddels zijn de projecten van het AZK volledig geïntegreerd in de activiteiten van Impuls.

Actuele projecten

• Broedplaatsenproject Kenniswerf	• Businessplan
• In de Praktijk	• Schouwen-Duivelandpas
• Smart Services project	• Zeeuws Beroepsonderwijs in transitie
• Technasium	• Werkplaats Zuidwest Delta
• Betacampus Zeeuws-Vlaanderen	• Maatschappelijke en Economische Effectrapportages
• Internationaal Communicatiecenter Deltatechnologie en Klimaat	• Mobiliteitsbank Zeeland
• Vakcolleges/doorlopende leerlijnen	• Nuclear Valley Zeeland
• InnoGo!	• Onderwijs Netwerk Ondernemen

Koos de Vos, directielid

“Bij de start van Impuls werd het Akkoord Zeeuwse Kenniseconomie als apart beleidskader opgenomen en uitgevoerd. Inmiddels zien we dat Impuls het AZK inhoudelijk voortdurend aanvult met projecten die er formeel geen deel van uitmaken. Zoals het project Maritime Maintenance en het project Internationaal Communicatiecentrum Deltatechnologie en Klimaat. Dergelijke projecten voldoen volledig aan de doelstellingen van het AZK, maar vallen niet onder de vastgestelde AZK-projectenlijst. We kunnen nog veel meer projecten noemen, want het AZK is heel bepalend voor de manier waarop Impuls werkt. Zo spelen in bijna alle projecten onderwijsinstellingen een rol. Het was dan ook tijd om, in nauw overleg met de belanghebbenden, het AZK en de relatie tot Impuls zowel bestuurlijk als inhoudelijk te herzien. Samen hebben wij besloten om het AZK volledig te integreren binnen Impuls. Alle AZK-projecten vallen nu formeel onder het Impuls-aandachtsgebied Kenniseconomie. Veel verandert er daardoor niet. Onze aanpak en doelstellingen blijven hetzelfde.”

Arie van der Maas, senior projectmanager

“De integratie van het AZK in andere ontwikkelingen van Impuls is een logische stap. In de dagelijkse praktijk is het immers al zo dat veel projecten opkomen vanuit de ontwikkelkant van Impuls en tegelijkertijd prima zouden passen binnen het AZK. Een mooi voorbeeld is de Werkplaats Zuidwest Delta, waarin overheden, ondernemers en onderwijsinstellingen elkaar versterken. Ook het Business Station Kruijningen Yerseke is in feite een project dat past binnen het AZK. Binnen deze broedplaats voor de foodsector hebben partijen vanuit de drie O's zich aan elkaar verbonden met als doel het bevorderen van kenniscirculatie en innovatie. Het AZK heeft een belangrijke rol gespeeld bij de bewustwording van het belang van samenwerking op het gebied van kennis. Met de inbedding binnen Impuls en daardoor de waarborging van continuïteit, gaan we zeker in de goede richting om de doelstellingen te bereiken.”

Groeiwerk- traject

Opleidingstrajecten op maat.

De academie Werkt voor Ouderen biedt het huishoudelijk, verzorgend en verplegend personeel van de gelijknamige stichting een scholings-traject. Daarbij vormt de dagelijkse praktijk van de medewerker het uitgangspunt. In september 2009 startten de eerste studenten en inmiddels nemen ruim 600 medewerkers deel aan het traject. De academie is een uniek gezamenlijk project van ROC Zeeland en Stichting Werkt voor Ouderen.

Koos de Vos: *"Dit is strategisch een belangrijk project, met name in een krimpgedebied. Door meer volwassenen deel te laten nemen aan het BBL onderwijs profiteren bedrijf én ROC. Precies zoals het ooit bedoeld was bij de totstandkoming van de ROC's in Nederland."*

Werkt voor Ouderen Academie
Jan de Graaf
Directeur
Stichting Werkt voor Ouderen

'Een verrijking voor onze medewerkers en voor onze klanten', zo omschrijft Jan de Graaf, directeur van Stichting Werkt voor Ouderen de academie. Met een team van ruim 1200 deskundige medewerkers en 500 enthousiaste vrijwilligers levert Werkt voor Ouderen professionele zorg, een veilige en gastvrije woonomgeving, maar bijvoorbeeld ook huishoudelijke hulp of een maaltijd aan huis. 'Stichting Werkt voor Ouderen is de eerste zorgorganisatie in Nederland die op deze schaal een maatwerktraject aanbiedt aan haar medewerkers', aldus Jan de Graaf.

'Met het brede scholingsprogramma willen we medewerkers stimuleren zich verder te ontwikkelen in hun vak.' De medewerkers kunnen in de Werkt voor Ouderen Academie een gerichte opleiding volgen. De opleidingen die aangeboden worden, sluiten aan op de functie en eerder gevolgde opleidingen. De Graaf: 'Het gaat ons er niet om onze medewerkers hoger op te leiden, maar breder. Parallel aan het huidige niveau, het gaat om blikverbreding. Bovendien zien we dat deze aandacht een positieve aantrekkingskracht heeft op nieuwe medewerkers. Men kiest voor onze aandacht voor kwaliteit en onze bereidheid daadwerkelijk in scholing te investeren.'

Ontwikkeling

'Het is waardevol dat medewerkers door het volgen van een opleiding uitgedaagd worden en dat zij kritisch naar zichzelf en hun functie kijken. Waar sta ik? Waar kan ik me verbeteren?' Medewerkers kunnen in één, twee of drie jaar een erkend diploma of certificaat behalen. 'De ontwikkeling van onze medewerkers is ook in het belang van onze klanten. We onderscheiden ons immers door de kwaliteit die we kunnen bieden doordat we breed opgeleide medewerkers hebben.'

Praktijkleren

Het initiatief voor de academie is ontstaan vanuit een groeiende vraag en behoefte aan scholing. Zowel vanuit de medewerkers als vanuit de stichting. 'Toen het traject serieus vorm kreeg, hebben we onze medewerkers goed voorgelicht. We voerden gesprekken, zowel in de verschillende teams als individueel. Vragen probeerden we zo snel mogelijk te beantwoorden. Natuurlijk was het voor onze medewerkers in het begin vreemd om weer in een klas te zitten. Maar praktijkleren is de kracht van de academie.' Elke medewerker krijgt jaarlijks minimaal 32 uur theorie en 400 praktijkuren. De theorielessen worden verzorgd door de clusters Zorg en Welzijn van ROC Zeeland. De theorie is direct toepasbaar in de praktijk. Praktijkuren worden namelijk op de eigen werkplek georganiseerd. 'Dat maakt de opleiding behapbaar en onze medewerkers zijn enthousiast.'

Werkt voor Ouderen Academie
Hennie van Meerkerk
Bestuursvoorzitter ROC Zeeland

‘Een unieke gelegenheid om een opleidingstraject op maat te ontwikkelen.’ Zo omschrijft Hennie van Meerkerk, bestuursvoorzitter van ROC Zeeland, de Werkt voor Ouderen Academie. De academie biedt het huishoudelijk, verzorgend en verplegend personeel van Stichting Werkt voor Ouderen een scholingstraject. Er zijn al plannen om in de toekomst de academie uit te breiden en ook het facilitair en ondersteunend personeel een opleiding aan te bieden.

‘Een opleidingstraject op maat ontwikkelen is niet nieuw in Nederland, maar het is wel uniek voor Zeeland’, aldus Hennie van Meerkerk. ‘In eerste instantie werden we benaderd door een instantie met ervaring met een soortgelijk traject in Limburg. Zij wilden in Zeeland als intermediair optreden.’ Maar al snel bleek dat ROC samen met Stichting Werkt voor Ouderen de krachten kon bundelen om zelf het opleidingstraject te ontwikkelen. ‘Voor Zeeland is dit een doorbraak en daar ben ik trots op.’

Groei-werk

‘Het traject, dat de werktitel ‘Groei-werk’ meekreeg, biedt kansen en is een verrijking voor onze onderwijsinstelling en voor Zeeland, aldus Van Meerkerk. ‘We zijn blij dat we nu ook volwassenen kunnen laten groeien.’ De theorielessen worden verzorgd door de clusters Zorg en Welzijn van ROC Zeeland. De dagelijkse praktijk van de medewerker vormt tijdens het scholingstraject het uitgangspunt. Met als voordeel dat de medewerkers geen dag van de werkvloer zijn.

ROC Zeeland is naar Zeeuwse begrippen een grote onderwijsinstelling. ‘Die relatieve groot-schaligheid stelt ons onder meer in staat een breed opleidingsaanbod te bieden waarmee voldaan kan worden aan enerzijds de vraag van individuele deelnemers en anderzijds de (regionale) arbeidsmarkt. ROC Zeeland levert zo een aanzienlijke bijdrage aan de sociaaleconomische infrastructuur van de regio. We streven ernaar om de talenten van deelnemers van de academie zo goed mogelijk te ontwikkelen en te benutten. Dat die talenten zeer uiteenlopend zijn, blijkt wel uit de diversiteit onder de deelnemers. Bij de Academie studeren mensen met uiteenlopende achtergronden, competenties, leeftijden, doelstellingen en interesses.

Ook op demografisch gebied speelt de Werkt voor Ouderen Academie een rol. ‘We krijgen vanaf 2020 te maken met bevolkingskrimp in Zeeland.

Dat betekent dat het aantal jonge studenten terugloopt. Het is prachtig dat we dat, door trajecten als ‘Groei-werk’ te ontwikkelen, met volwassenenonderwijs kunnen opvangen.

Wat we zeker ook niet mogen vergeten is dat de academie de band met het bedrijfsleven versterkt. ‘Niet alleen ROC Zeeland is zeer positief, maar we krijgen ook goede reacties van andere instellingen in Zeeland, dat biedt kansen voor de toekomst. Als we voor meerdere bedrijven een traject op maat kunnen bieden, versterkt dat de band die wij als onderwijsinstelling met Zeeuwse bedrijven hebben. Ik kan me voorstellen dat het bijvoorbeeld meer stageplaatsen oplevert voor onze jonge studenten.’

En ook voor de bedrijven zelf ziet Van Meerkerk voordelen. Zij krijgen immers beter opgeleid personeel en kunnen gebruik maken van een Belastingvoordeel. ‘Als bedrijven hun werknemers een opleiding laten volgen, kunnen ze gebruik maken van de Scholingsaftrek. Deze vermindering op de belastingafdracht verlaagt de kosten voor het opleiden van het personeel aanzienlijk.’

Henriëtte Meijer en Appie de Jonge
Studenten
Werkt voor Ouderen Academie

Henriëtte Meijer en Appie de Jonge werken bij Stichting Werkt voor Ouderen. In het verleden volgde Henriëtte het hoger nijverheidsonderwijs en Appie een opleiding tot ziekenverzorger. Nu nemen zij deel aan de Werkt voor Ouderen Academie. 'Door de lessen aan de Werkt voor Ouderen Academie wordt weggezakte kennis naar boven gehaald en je ontwikkelt nieuwe vaardigheden', vertellen ze.

'Toen ik hoorde dat ik weer naar school moest, was ik niet meteen enthousiast. Ik werk al 22 jaar en zag de toegevoegde waarde er niet van in', aldus Henriëtte. 'Bovendien werk ik parttime waardoor ik de theorielessen moet volgen in mijn vrije uren. 's Middags heb ik een andere baan en daardoor is het soms lastig te combineren.' Appie: 'Ik werk fulltime en volg de theorielessen daarom onder werktijd.' Parttimers krijgen de uren die ze besteden aan de lessen terug op een later moment. 'Het is wel een groot voordeel dat je de lessen zelf in kunt plannen', aldus Appie. 'Alles gaat via de computer. De bijeenkomsten worden op verschillende momenten aangeboden en hierdoor kun je het afstemmen op werk en privé.'

Zekerder in je werk

'Ik werd enthousiast toen ik merkte dat alle stof die tijdens de theorielessen behandeld wordt, meteen toepasbaar is in de praktijk. Mensen worden steeds ouder en de hulpvraag wordt daardoor groter. Op de Werkt voor Ouderen Academie leer ik omgaan met uiteenlopende aspecten van mijn werk. Van klantgericht werken, omgaan met dementie, epilepsie, religie en zelfredzaamheid tot het schrijven van een zorgplan', vertelt Henriëtte. Appie vult aan: 'Tijdens de theorielessen komt er geen onderwerp aan bod waar je niets mee kan. De theorielessen zijn leerzaam en gezellig.'

'Je komt in contact met collega's die je normaal gesproken nooit ziet of spreekt', aldus Henriëtte. 'Die gesprekken zijn een feest van herkenning, want we maken allemaal soortgelijke situaties mee in ons werk. Iedereen heeft zijn eigen manieren en methodes om daarmee om te gaan. Naast de theorieles die je onderwezen krijgt, zijn de tips en ervaringen van collega's dus erg waardevol. Door de opleiding voel ik me zekerder in mijn werk. Zo ben ik tijdens mijn werk een aantal keer geconfronteerd met een epilepsieaanval bij een klant, nu weet ik wat ik dan moet doen!' Appie: 'De opleiding dwingt je om kritisch naar jezelf te kijken. Hoe pak ik het werk aan? Wat kan ik verbeteren?' Ze zijn het erover eens: 'De Werkt voor Ouderen Academie is een verrijking van je eigen kennis en kunde en daarom een goed initiatief.'

Koos de Vos: "Sleutelbegrippen bij dit project zijn BBL (Beroeps Begeleidende Leerweg), EVC (Erkenning Verworven Competenties) en WVA (Wet Vermindering Afdracht). De brochure 'Groeiwerk' van ROC en Impuls vertelt daar meer over."

Vakcollege

Nieuwe zesjarige praktijkgerichte technische opleiding.

Het bedrijfsleven heeft behoefte aan technische mensen. Toch kiezen steeds minder jongeren voor een opleiding in techniek. De opleiding Vakcollege is een nieuwe zesjarige praktijkgerichte technische opleiding op vmbo- en mbo-niveau. Met deze opleiding kiezen leerlingen na de lagere school al voor techniek. Na drie jaar gaat het VMBO-gedeelte automatisch over in het MBO-gedeelte.

Door de praktijkgerichtheid van de opleiding maken de leerlingen kennis met alle aspecten van techniek en worden ze opgeleid tot echte vakmensen. Het Scheldemond College en Nehalennia Stedelijke Scholengemeenschap bieden de opleiding vanaf september 2010 ook in Zeeland aan.

Dat leren leuk kan zijn blijkt wel op het Da Vinci College in Roosendaal, waar het Vakcollege sinds twee jaar onderwezen wordt. Joeri Jacobs, eerstejaars, en Jaimo Rommers, tweedejaars, kozen voor het praktijkgerichte onderwijs.

‘Samen met mijn moeder ben ik naar een open dag geweest en ik heb meegedaan aan een meeloopmiddag. Toen bleek al snel dat het Vakcollege aansluit bij wat ik leuk vind, namelijk dingen maken, niet in de schoolbanken zitten’, vertelt Joeri. Jaimo beaamt: ‘Ik vind het ook het leukst om met mijn handen bezig te zijn, om wat je leert gelijk in de praktijk uit te voeren.’

Praktijkervaring

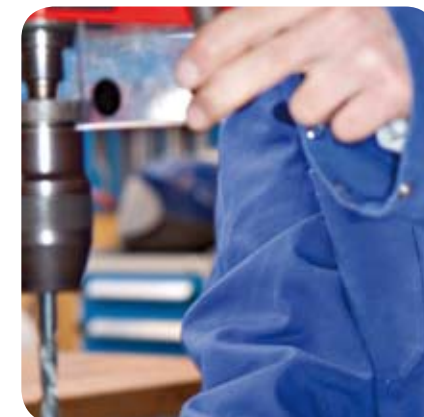
Door de praktische aard van het onderwijs, blijft het geleerde volgens Jaimo en Joeri beter hangen. ‘We zijn nu vogelhuisjes aan het maken. Na de theorie raspen we het hout glad met de hand én machinaal’, aldus Joeri. Jaimo is op dit moment bezig met de opdracht speel op safe. Bij deze opdracht leert hij over veilig werken in techniek. Daarbij leert hij verschillende technieken om metaal te bewerken. De leerlingen lopen door de verdeling tussen theorie en praktijklessen voor op leerlingen van andere technische opleidingen. Jaimo: ‘Wij krijgen meteen al 12 uur per week praktijkles. Daarom lopen we al een stuk voor op de rest. Zo hebben we bijvoorbeeld al gereedschapskennis gehad, daarbij leer je hoe je met gereedschap om moet gaan. Daarnaast gaan we ook elke maand naar een bedrijf kijken. Onlangs bijvoorbeeld naar een petflessen fabriek.’ Maar de opleiding bereidt leerlingen ook op andere manieren voor op de tijd na school, vertelt Jaimo: ‘In het derde jaar oefenen we zelfs met solliciteren.’

Leuk

Op het Da Vinci College mag leren leuk zijn. Dat blijkt wel uit de soort projecten die de jongens met hun medeleerlingen mogen uitvoeren. ‘Dit jaar houden we, net als de leerlingen vorig jaar, een zeepkistenrace. Hiervoor werken we samen met de tweede klas’, legt Joeri uit. ‘We krijgen een week tijd voor het ontwerpen van de kist en een week voor het bouwen. Het leuke is ook dat het een soort wedstrijd is en daardoor ga je nog harder je best doen.’

Jaimo en Joeri
Studenten
Vakcollege Da Vinci College

‘Om continuïteit op kennisniveau ook in de toekomst te garanderen moet je samenwerken en een visie op lange termijn ontwikkelen.’ Hendrik-Jan van Arenthals is rector op het Scheldemond College. Hij vertelt over de samenwerking met Nehalennia Stedelijke Scholengemeenschap inzake de opleiding Vakcollege en over de stichting Vrienden van het Vakcollege.

Door de landelijke aandacht in de media kende Van Arenthals het Vakcollege al. Impuls Zeeland kwam met het idee om de opleiding ook in Zeeland aan te bieden en subsidieert het project. ‘Het Scheldemond College heeft veel ambities op het vlak van techniek en daar paste het perfect bij’, legt Hendrik-Jan van Arenthals uit. Normaal duren een vmbo- en een mbo-opleiding niveau 3 samen tenminste zeven jaar, het Vakcollege duurt zes jaar. ‘Toch is het doel niet een kortere opleiding aan te bieden, maar een betere. We willen dat de leerlingen een hoger niveau hebben wanneer ze afstuderen.’

Stichting Vrienden van het Vakcollege

Elk Vakcollege heeft een eigen stichting, waar verschillende partijen uit de regio in plaatsnemen. Voor de Vakcolleges in Zeeland is dat de Stichting Vrienden van het Vakcollege Walcheren. ‘Het Vakcollege moet aansluiten bij de leerlingen, maar ook bij de regio. Zowel qua inhoud als qua cultuur. Als een opleiding niet verankerd is in en wordt gedragen door de regio, werkt het niet.’ Voor continuïteit is volgens Van Arenthals een structurele link met het bedrijfsleven nodig. Daarom nemen regionale bedrijven plaats in de stichting. Ze denken bijvoorbeeld mee over hoe de

opleiding zo goed mogelijk aansluit bij de behoeftes van de arbeidsmarkt. Dat doen ze onder andere door structureel advies te geven over de inrichting van het Vakcollege. En door stages aan te bieden en bijvoorbeeld praktijkbegeleiders te leveren.

Deelnemers

‘Een baangarantie is met de huidige economie niet te geven. En wie weet wat er in zes jaar tijd gebeurt. Des te belangrijker is het om via de stichting met het bedrijfsleven in overleg te blijven. Zo weten we op welke sectoren we ons moeten richten. Transport en logistiek zijn bijvoorbeeld twee belangrijke bedrijfstakken in deze regio.’ Verschillende bedrijfstakken vaardigen daarom directeuren en HR-managers af om hen in de stichting te vertegenwoordigen. Maar ook andere stichtingen en verenigingen, zoals Technocentrum Zeeland, Stichting PZW, Werk & Vakmanschap, Vrienden van Electro en ROC Zeeland Technum steunen het Vakcollege Walcheren.

Nehalennia was in de Romeinse tijd de godin die schippers een behouden vaart bezorgde. Nehalennia Stedelijke Scholengemeenschap doet dit onder andere voor scholieren techniek die overvaren van de basisschool naar het volwassen werkende leven. In 2010 participeert de school voor het eerst in het Vakcollege Walcheren.

‘We wilden op het gebied van techniek al gaan samenwerken met andere scholen op Walcheren’, legt Peter de Kreij, locatiedirecteur vmbo van Nehalennia Stedelijke Scholengemeenschap, uit. ‘In eerste instantie dachten we alleen aan de vmbo-bovenbouw. Toen we in aanraking kwamen met de Vakcolleges zagen we direct dat deze vorm van onderwijs perfect bij ons past.’ Samen geven de scholen het Vakcollege Walcheren vorm. ‘Door samen te werken en elkaar niet te beconcurreren, bieden we het beste onderwijs.’

Zes jaar

Het Vakcollege Walcheren is een opleiding van zes jaar. Het streven is de leerlingen na drie jaar hun techniekprogramma op vmbo-niveau af te laten sluiten. In het vierde jaar begint dan het mbo-gedeelte, dat ook drie jaar duurt. ‘Het aanbieden van het vmbo- en mbo-gedeelte in één zesjarige opleiding biedt voordelen: leerlingen hoeven tussendoor geen keuzes te maken en komen minder snel in de verleiding om af te haken. Maar het grootste voordeel voor de leerlingen is dat we verwachten dat zij, in vergelijking met een ‘reguliere’ techniekopleiding, hun beroepsdiploma op een hoger niveau behalen’, aldus De Kreij.

Praktijk

Het Vakcollege is een praktijkgerichte opleiding. Meteen in het eerste jaar krijgen de leerlingen 12 uur praktijkles per week. ‘Dit is waar ze voor kiezen: leren door te doen. Je moet niet alleen doceren, maar juist leerlingen betrekken bij het onderwijsproces, ze dingen laten ervaren.’ In het tweede jaar oriënteren de leerlingen zich op het bedrijfsleven. ‘De leerlingen gaan kijken bij bedrijven, maar bedrijven komen ook naar school toe om te vertellen hoe de praktijk eruit ziet. Dit geeft een concreet beeld van waar de leerlingen in de opleiding op worden voorbereid. Ze weten dan vaak beter welke technische kant ze met hun studie op kunnen.’

Baankansen

Volgens Peter de Kreij zijn er in de toekomst in Zeeland genoeg banen in de techniek te vinden voor de leerlingen die het Vakcollege afronden. ‘Naast het toerisme heeft Zeeland veel industrie. Goed opgeleide technische vakmensen zullen altijd een plekje vinden en bovendien een goede boterham verdienen.’

Werkplaats Zuidwest Delta

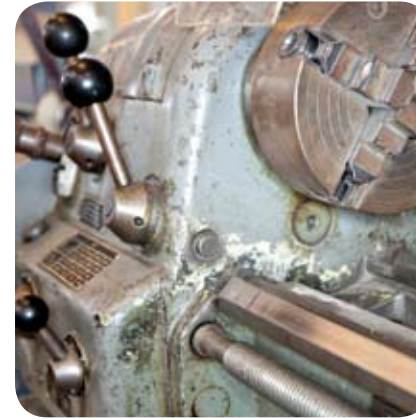

Zeeland verandert

Leren en werken aan kennisvragen uit de regio

De tijd van afgesloten dorpskernen is voorbij en het platteland krijgt meer functies. Grenzen vervagen en de noodzaak tot (boven)lokale samenwerking groeit. De boer van vroeger is veranderd in een agrarisch ondernemer. Dit vraagt om opleidingen die een bredere insteek hebben dan alleen de agrarische. De Werkplaats Zuidwest Delta verbindt de vijf O's: Ondernemers, Overheden, Onderwijs, Onderzoek en Omgeving om dat te realiseren. Samen vormen ze een intersectoraal platform met de ideale combinatie van kennis en kunde.

Koos de Vos: "De wijze waarop dit project in Zeeland is vormgegeven, is nu leidend bij de verdere uitrol in Nederland. Het blijkt een verbazingwekkend effectief leermodel. Daar zijn we best trots op."

Andere tijden
Transitie Werkplaats brengt
partijen en disciplines samen

Niet alleen in Zeeland speelt de transformatie van het platteland een rol. Het ministerie van LNV nam in 2007 op landelijk niveau het initiatief voor het programma Regionale Transitie. Het programma en de projecten worden gefinancierd uit de Regeling Kennisverspreiding en Innovatie Groen Onderwijs (KIGO), een subsidieregeling van datzelfde ministerie. Het doel van het programma is door het samenbrengen van de vijf O's een duurzame vernieuwing van de regionale leefomgeving teweeg te brengen en het onderwijs hier beter op laten aansluiten.

De verandering van het platteland in Zeeland maakt deze andere manier van onderwijs noodzakelijk. Agrarische ondernemers gaan steeds meer andere functies uitvoeren zoals landschapsbeheer en recreatie. Een andere factor die van invloed is op het platteland, is de functie van dorpen. Vroeger woonden en werkten mensen veelal in hetzelfde dorp, nu veranderen dorpen in woondorpen waarvan de mensen elders werken. Daarnaast trekt het platteland ook steeds meer andere partijen. Bijvoorbeeld toeristen, maar ook ondernemers die getrokken worden door de ruimte die er nog is. Deze veranderingen samen noemen we Transitie.

Vraag uit de markt

Het besef dat je door deze ontwikkelingen niet meer genoeg hebt aan het traditionele 'groene onderwijs', heeft het ministerie van LNV doen besluiten een nieuwe manier van onderwijs op te zetten. Om mensen goed op te leiden, moet je door sectoren heen kijken en ook het zogenaamde 'grijze onderwijs' inzetten. In het oosten van Nederland begon het ministerie met een pilot. Omdat de problematiek hier vergelijkbaar is met die van Zeeland, staat deze provincie hoog op de nominatie om de volgende Werkplaats op te zetten. Bovendien had Edudelta College Goes al ervaring met deze manier van werken. Het samenwerkingsverband is nu uitgebreid met meerdere beroepsinstellingen op mbo en hbo niveau, het onderzoeksinstituut Eleonoor van de Roosevelt Academy en, met name groene, kennisinstellingen buiten Zeeland zoals de WUR (Wageningen Universiteit). Verschillende niveaus van onderwijs komen zo met elkaar in aanraking. De meer praktijkgerichte leerlingen krijgen meer mee van de theorie en andersom. De samenwerking met de andere partijen helpt ze wat ze leren in het licht van hun latere werkomgeving te zien en te bepalen welke ontwikkelingen van belang zijn. De opleiding die ze ontvangen, bereidt ze zo in de breedte voor op hun latere werksituatie. En op deze manier leren en werken studenten samen met ondernemers en anderen aan kennisvragen uit de regio.

Nucleaire industrie

Zeeland. Nucleaire kennisvalley

Bij het begrip nucleaire industrie denken we al vlog aan kerncentrales. Stralingstechnieken worden echter in nog veel meer sectoren gebruikt. Voor het maken van brandmelders bijvoorbeeld, bij medische isotopen voor bestralingen en zelfs voor het conserveren van voedingsmiddelen. Het is een industrie met een enorme potentie. Die kansen biedt voor Zeeland.

Annemiek Stallaert is bij Delta NV verantwoordelijk voor corporate affairs. Vanuit die functie is zij onder andere betrokken bij ontwikkelingen in de Zeeuwse samenleving, zoals de arbeidsmarkt. 'De kerncentrale in Borssele is het duidelijkste voorbeeld van de nucleaire industrie in Zeeland. Maar we hebben ook Covra, de centrale opslag voor radioactief afval, en het radiotherapeutisch instituut in Zeeland. Bovendien staat de kerncentrale van Doel dicht bij Zeeland. Allemaal organisaties die in de nabije toekomst, onder andere door vergrijzing, een tekort krijgen aan medewerkers met passende mbo- of hbo-opleidingen. Eenvoudigweg omdat die opleidingen er in Nederland niet zijn.'

Annemiek Stallaert
Manager Corporate Affairs

Een grote behoefte aan gespecialiseerde krachten en geen opleidingen. Het besef groeide dat Zeeland daarin een belangrijke rol kan spelen. Dus sloegen Delta, Covra, de ROC's en Hogeschool Zeeland de handen in elkaar voor het project Nucleair Onderwijs. 'Wetenschappelijk nucleair onderwijs is in Nederland goed op orde met de onderzoeksreactor van de TU Delft. Maar operators voor de medische industrie en energieproductie zijn er onvoldoende. Nu komen deze vanuit andere technische opleidingen en krijgen ze intern de benodigde vervolgopleiding. Terwijl er in Europa binnen deze sector maar liefst 400.000 arbeidsplaatsen zijn.'

De projectgroep was zich vanaf de start bewust van het grotere economische belang voor Zeeland. 'Dat is ook precies waarom Impuls zich bij ons aansloot. Met Nucleair Onderwijs kan Zeeland zich flink op de kaart zetten. Onder jongeren is de interesse in kernenergie behoorlijk groot. Door de opleidingen kunnen we een heel nieuwe generatie studenten naar Zeeland brengen, die hier wellicht ook blijven wonen. Daarnaast zal Zeeland door hun aanwezigheid aantrekkelijker worden voor nieuwe bedrijven of initiatieven op nucleair gebied. Denk bijvoorbeeld aan de hoge fluxreactor van Petten die medische isotopen produceert. Die moet vervangen worden. Veel organisaties maken zich er hard voor dat die vervanging in Zeeland komt te staan. De nucleaire opleiding is een extra argument om dit te realiseren. Zo snijdt het mes aan twee kanten.'

Afgelopen september werd het akkoord voor het Nucleaire Onderwijs bereikt. 'Er loopt een subsidieaanvraag en we zijn al bezig met het opstellen van het lesprogramma. De bedoeling is dat de eerste opleiding start in september van dit jaar. De nucleaire bedrijven werken samen met de onderwijsinstellingen om de opleidingen optimaal te laten aansluiten op het eisenpakket. We hebben er alle vertrouwen in dat we al dit najaar op een mooi aantal studenten kunnen rekenen.'

Het belang van de nucleaire economie voor Zeeland staat volgens Annemiek los van de discussie of je fan bent van kernenergie. 'Het is er in onze samenleving en we kunnen niet meer zonder. Straling is in principe heel natuurlijk, je vindt het in heel veel stoffen. Goed onderwijs zorgt ervoor dat we er op een veilige manier mee omgaan. Het zou mooi zijn als er hierdoor in Zeeland een soort nucleaire kennisvalley ontstaat. We zijn dan ook blij met het initiatief van burgemeester Jaap Gelok van de Gemeente Borsele voor het Kenniscentrum Nucleair. Hij heeft een centrum voor ogen waar iedereen die werkt in, betrokken is bij of vragen heeft over de nucleaire industrie terecht kan. Het staat los van het project Nucleair Onderwijs, maar sluit er naadloos op aan. Want hoe meer kennis, hoe beter we in Zeeland kunnen profiteren van de nucleaire economie.'

Heeft u een project dat past binnen Impuls?

Neem contact met ons op en wellicht kunnen we helpen met:

- concrete kennis en ervaring die binnen Impuls aanwezig is en ingezet kan worden bij projectbegeleiding,
- ons netwerk bij bedrijven en overheden waarmee deuren naar eventuele subsidiemogelijkheden kunnen worden geopend,
- financiële bijdragen vanuit Impuls voor de opstart van het project.

Bezoekadres

Buitenruststraat 225
4337 ER Middelburg
Tel: (0118) 67 35 80
Fax: (0118) 63 70 59
E-mail: info@impulszeeland.nl
www.impulszeeland.nl

Postadres

Postbus 6004
4330 LA Middelburg

IMPULS is, als partner in het Ondernemingshuis, gevestigd in het kantoor van de Kamer van Koophandel.